

مقدمه:

وهابیت برگزاری مراسم جشن و شادی در ایام میلاد پیامبر اکرم (صلي الله عليه وآله وسلم) و ائمه (عليهم السلام)، قرائت قرآن، مدح رسول گرامی اسلام، و ائمه توسط شعرا و مداحان، اطعام و پخش غذا و پذیرایی از مردم در این گونه مراسم ها را به جشن و شادی یهود و نصارا تشبیه می کنند و آن را بدعت و حرام می دانند.

سران وهابیت و پیروان آنها، با این که ادعای پیروی از پیامبر نور رحمت حضرت محمد بن عبد الله (صلي الله عليه وآله) و دینش را دارند، اما عملاً ابزار محبت مسلمانان را به محضر آن حضرت به سخریه گرفته و به حرمت جشن و عید گرفتن در روز ولادت آن بزرگواران فتوا داده اند! برای توضیح بیشتر و اطلاع رسانی به خوانندگان این نوشتار، ابتدا برخی از سخنان و فتاوی سران وهابیت را در خصوص بدعت دانستن این جشن، ذکر می نمایم آنگاه به صورت مفصل به پاسخ آن خواهیم پرداخت.

سخنان و فتاوی وهابیت در بدعت دانستن جشن ولادت

فتاوا و سخنان توهین آمیز آنان در این باب فراوان است، و تنها از باب نمومه دو مورد آن ذکر می نمایم:

۱. سخن ابن تیمیه :

ابن تیمیه از زمینه سازان فکری جریان وهابیت در این باره می گوید :
إن اتخذ هذا اليوم عيداً ، محدثٌ لا أصل له ، فلم يكن في السلف لا من أهل البيت ولا غيرهم من اتخذ ذلك عيداً ، حتى يحدث فيه اعمالاً إذ الأعياد شريعة من الشرائع فيجب فيها الاتباع لا الابتداع وللنبي خطب وعهود ووقائع في أيام متعددة مثل يوم بدر وحنين والخذق وفتح مكة ووقت هجرته ودخوله المدينة وخطب له متعددة يذكر فيها قواعد الدين ثم لم يوجب ذلك أن يتخذ مثال تلك الأيام أعياداً وإنما يفعل مثل هذا: النصارى الذين يتخذون أمثال أيام حوادث عيسى(عليه السلام) أعياداً أو اليهود ، وإنما العيد شريعة فما شرعه الله اتبع وإلا لم يحدث في الدين ما ليس منه.

وكذلك ما يحدثه بعض الناس اما مضاهاةً للنصارى في ميلاد المسيح ، واما محبةً للنبي(صلى الله عليه وآله) وتعظيماً له . . فإن هذا لم يفعله السلف ، ولو كان خيراً محضاً أو راجحاً لكان السلف أحقَّ به مِنّا»

عيد گرفتن روز ولادت پیامبر (صلي الله عليه وآله) را يك امر جديد و اساس ندارد. در میان گذشتگان و نیز اهل بیت و غیر آنها کسی نبوده است که این روز را عيد بگیرند و اعمالی را انجام داده باشند؛ زیرا عيد گرفتن، شریعتی از شریعت های اسلام است؛ پس باید در این موارد از شرع متابعت کرد نه این که از نزد خود بدعت گذاری کنیم. رسول خدا در وقایع متعددی همانند: روز بدر، حنین، خندق، فتح مکه، موقع هجرت، هنگام ورود به مدینه خطبه های و عهد نامه های متعددی دارد که اصول و پایه های دین را بیان کرده اما عيد گرفتن در امثال این روزها را واجب نکرده است. شبیه این کارها را نصاری (مسیحیت) انجام می دهند و ایامی را که برای حضرت عیسی علیه السلام اتفاق افتاده، جشن و عيد می گیرند. و نیز یهود.

عيد، شریعتی است که خداوند آن را تشریح کرده، پس آنچه را خدا تشریح کرده پیروی کرد و گرنه نباید در دین چیزی که از داخل دین نیست بر آن افزود. و نیز برخی از مردم کاری جدیدی انجام می دهند یا به خاطر تشبیه به نصارا در ولادت عیسی یا به خاطر محبت و تعظیم پیامبر اسلام صلي الله عليه وآله ... عيد گرفتن را گذشتگان انجام نداده اند، اگر اینها کار خیر محض و یا راجح بود، باید گذشتگان انجام می دادند و نسبت به آن سزاوارتر از ما بودند.

ابن تیمیة الحراني الحنبلي، ابوالعباس أحمد عبد الحلیم (متوفای ۷۲۸ هـ)، اقتضاء الصراط المستقیم مخالفة أصحاب الجحیم، ج ۱، ص ۲۹۴، تحقیق: محمد حامد الفقی، دار النشر: مطبعة السنة المحمدية - القاهرة، الطبعة: الثانية ۱۳۶۹

۲. بن باز (مفتي وهابيت)

«بن باز» از مفتیان فقید وهابیت است. درباره حکم جشن ولادت پیامبر اسلام (صلي الله عليه وآله) از وی سؤال شده که در پاسخ، این جشن را بدعت شمرده است. متن استفتاء و پاسخ این او به نقل عبد الرحمان بن اسماعیل ابو شامه در کتاب «الباعث علي انكار البدع» این است:

السؤال الأول

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن اهتدى بهداه أما بعد فقد تكرر السؤال من كثير عن حكم الاحتفال بمولد النبي صلى الله عليه وسلم والقيام له في أثناء ذلك وإلقاء السلام وغير ذلك مما يفعل في المولد.

والجواب أن يقال لا يجوز الاحتفال بمولد الرسول صلى الله عليه وسلم ولا غيره لأن ذلك من

البدع المحدثه في الدين لأن الرسول صلى الله عليه وسلم لم يفعله ولا خلفاؤه الراشدون ولا غيرهم من الصحابة رضوان الله على الجميع ولا التابعون لهم بإحسان في القرون المفضلة وهم أعلم الناس بالسنة وأكمل حبا لرسول الله صلى الله عليه وسلم ومتابعة لشرعة ممن بعدهم

وقد ثبت عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد أي مردود عليه وقال في حديث آخر عليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين من بعدي تمسكوا بها وعضوا عليها بالنواجذ وإياكم ومحدثات الأمور فإن كل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة.

سؤال نخست: حمد مخصوص خداست و سلام و درود بر رسول خدا ، اهل بيت واصحابش و كساني كه به هدايت آنان اقتدا کرده اند. اما بعد: بسياري از افراد در باره جشن ولادت پیامبر صلي الله عليه وآله و برخاستن براي تعظيم آن حضرت در اين جشن و سلام كردن به آن حضرت و غير آن، كه در اين جشن انجام مي دهند، مكررا سؤال مي كنند.

پاسخ: بايد گفت: جشن تولد گرفتن و غير آن، براي آن حضرت جايز نيست؛ زيرا اين كار از بدعت هاي جديد در دين است. زيرا رسول خدا صلي الله عليه وآله ، خلفاي راشدين و غير آنها از صحابه و تابعان در قرنهاي كه برترين قرن بودند، اين كارها را انجام نداده اند در حالي كه آنها دانائتر به سنت بودند و محبت و اطاعت شان به رسول خدا كامل تر بودند.

از رسول خدا صلي الله عليه وآله ثابت شده است كه فرمود: كسي كه در دين آنچه را كه از دين نست وارد سازد، مردود است. و در روايت ديگر فرمود: بر شما است كه سنت من و سنت خلفاي راشدين را بگيريد و به آنها تمسك كنيد، و با دندان از آن محافظت كنيد و از بدعت بپرهيزيد؛ زيرا هر چيز جديد بدعت است و هر بدعتي گمراهي است.

عبد الرحمن بن إسماعيل أبو شامة (متوفاي ٦٦٥ هـ)، الباعث على إنكار البدع والحوادث ،

ج ١ ، ص ١٠٧ ، تحقيق : عثمان أحمد عنبر ، دار النشر : دار الهدى - القاهرة ، الطبعة : الأولى

، ١٣٩٨ - ١٩٧٨

خلاصه:

از سخنان ابن تیمیه و بن باز (مفتی وهابی) استفاده می‌شود که جشن ولادت پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله و برگزاری مراسم، بدعت است؛ زیرا:
اولاً: خود رسول خدا این کار را انجام نداده و در خطبه‌ها و سخنانش نیز به آن نپرداخته است؛

ثانیاً: خلفاء، صحابه و تابعان نیز برای کسی جشن تولد نگرفته‌اند؛

ثالثاً: نصارا و یهود چنین مراسمی را برگزار می‌کنند، و اگر مسلمانان چنین جشنی داشته باشند، شبیه یهود و نصارا شده و کارشان بدعت و حرام است.

پاسخ شبهه

تا اینجا اصل شبهه از زبان ابن تیمیه و فتوای بن باز و دلائل بدعت بودن جشن مولودی روشن گردید. اکنون پاسخ این سؤال و مسائل فرعی آن را بیان می‌کنیم:

پاسخ اول؛ رسول خدا (صلي الله عليه وآله) در سالگرد ولادتش قرباني كرد

فتوای بن باز در حرمت جشن ولادت رسول خاتم (صلي الله عليه وآله) به این دلیل استوار است که جشن سالگرد ولادت، از سوی آن حضرت و صحابه انجام نشده است: **لأن الرسول صلى الله عليه وسلم لم يفعله ولا خلفاؤه الراشدون ولا غيرهم من الصحابة.**

این معیار در بدعت دانستن بسیاری از افعال و اعمال، از سوی وهابیت مطرح می‌شود و یکی از مصادیقش، موضوع مورد بحث است.

در پاسخ این شبهه باید گفت:

اتفاقاً خود رسول خدا (صلي الله عليه وآله) نیز در سالگرد ولادتش، دوباره جشن عقیقه خودش را (که شکر گزاری محسوب می‌شود) تکرار کرده است و این مطلب در روایت معتبر اهل سنت آمده و جالب این است که جلال الدین سیوطی یکی از علمای شناخته شده اهل سنت به این روایت بر استحباب جشن مولودی پیامبر اسلام (صلي الله عليه وآله) استدلال کرده است.

سیوطی بعد از این که فتوای ابن حجر عسقلانی (که بعداً آن را بیان خواهیم کرد) و استناد وی را به روزه داری یهودیان در روز عاشورا به شکرانه نجات حضرت موسی علیه السلام، بیان کرده، خودش نیز بر استحباب جشن مولودی پیامبر به این روایت استناد کرده و می‌گوید:

قلت : وقد ظهر لي تخريجه على أصل آخر وهو ما أخرجه البيهقي عن أنس أن النبي صلى الله عليه وسلم عرق عن نفسه بعد النبوة مع أنه قد ورد أن جده عبد المطلب عرق عنه في سابع ولادته والعقيقة لا تعاد مرة ثانية ، فيجعل ذلك على أن الذي فعله النبي صلى الله عليه وسلم إظهار للشكر على إيجاد الله إياه رحمة للعالمين وتشريع لأمته كما كان يصلي على نفسه لذلك فيستحب لنا أيضاً إظهار الشكر بمولده بالاجتماع وإطعام الطعام ونحو ذلك من وجوه القربات وإظهار المسرات.

مي‌گویم: برای من جشن مولودی پیامبر بر اصل دیگری آشکار شده است و آن روایتی است که بیهقی از انس روایت کرده که رسول خدا صلی الله علیه وآله بعد از رسیدن به مقام نبوت از جانب خودش عقیقه (قربانی) نمود با آن‌که طبق روایات، عبدالمطلب برای رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز سوم تولد ایشان عقیقه کرده بود، با این‌که عقیقه دوباره انجام نمی‌شود؛ پس ایشان این کار را به خاطر شکر و حمد خدا بر این که او را رحمت اللعالمین قرار داده انجام داد و خواسته است این کار را برای امت خود تشریح کند؛ چنانکه بر خودش درود می‌فرستاد. پس برای ما هم مستحب است شکر خدا را به خاطر تولد ایشان با اجتماعات مان به جا آوریم و به فقیران اطعام نماییم و کارهای دیگری را که موجبات خوشحالی است انجام دهیم.

الحاوي للفتاوي، ج ١، ص ١٨٨

نکته مهم در کلام سیوطی است که می‌گوید: رسول خدا جشن عقیقه را به دو جهت انجام داد؛ اظهار شکر و تشریح این کار برای امت: **إظهار للشكر على إيجاد الله إياه رحمة للعالمين وتشريع لأمته.** آنگاه نتیجه می‌گیرد که جشن مولودی هم با این معیار مستحب است: **فيستحب لنا أيضاً إظهار الشكر بمولده.**

حلبی نیز بعد از نقل روایت تصریح نموده که سیوطی این روایت را به عنوان يك اصل و اساس برای برگزاری جشن مولود پیامبر قرار داده است:

والحافظ السيوطى ... **وجعله أصلاً لعمل المولد** قال لأن العقيقة لا تعاد مرة ثانية فيحمل ذلك على أن هذا الذي فعله النبي صلى الله عليه وسلم إظهاراً للشكر على إيجاد الله تعالى إياه رحمة للعالمين وتشريعاً لأمته ...

الحلبى، علي بن برهان الدين (متوفى ١٠٤٤هـ)، السيرة الحلبية في سيرة الأمين المأمون،

ج ١، ص ١٣٠، ناشر: دار المعرفة - بيروت - ١٤٠٠.

روایت عقیقه رسول خدا (صلی الله علیه وآله) در منابع اهل سنت نقل شده و در این

قسمت، سخنانی چند تن آنان را در صحت این روایت ذکر می‌نماییم:

مقدسی بعد از نقل روایت، به صحت سند آن تصریح کرده است:

أخبرنا محمد بن أحمد بن نصر بأصبهان أن الحسن بن أحمد الحداد أخبرهم وهو حاضر ابنا أبو نعيم ابنا سليمان بن أحمد الطبراني ثنا أحمد بن مسعود هو المقدسي قتنا الهيثم بن جميل قتنا عبد الله بن المثني عن ثمامة بن عبد الله بن أنس عن أنس أن النبي صلى الله عليه وسلم عق عن نفسه بعدما بعث نبيا **إسناده صحيح**.

المقدسي الحنبلي، ابو عبد الله محمد بن عبد الواحد بن أحمد (متوفای ۶۴۳هـ)، الأحاديث

المختارة، ج ۵، ص ۲۰۴، تحقيق عبد الملك بن عبد الله بن دهيش، ناشر: مكتبة النهضة الحديثة -

مكة المكرمة، الطبعة: الأولى، ۱۴۱۰هـ.

ابو بكر هيثمي نیز می‌گوید:

وعن أنس أن النبي صلى الله عليه وسلم عق عن نفسه بعد ما بعث نبيا رواه البزار والطبراني

في الأوسط **ورجال الطبراني رجال الصحيح** خلا الهيثم بن جميل وهو ثقة.

از انس روایت شده که رسول خدا صلی الله علیه وآله بعد از بعثت از جانب خودش عقیقه

کرد. این روایت را بزار و طبرانی در اوسط نقل کرده و رجال طبرانی رجال صحیح هستند، جز هیثم

بن جمیل که آنهم ثقه است.

الهيثمي، ابوالحسن علي بن أبي بكر (متوفای ۸۰۷هـ)، مجمع الزوائد ومنبع الفوائد، ج ۴،

ص ۵۹، ناشر: دار الريان للتراث/ دار الكتاب العربي - القاهرة، بيروت - ۱۴۰۷هـ.

دمیاطی نیز سند این روایت را حسن می‌داند و می‌گوید:

وحسن أن يعق عن نفسه كما مر لخبر أنه صلى الله عليه وسلم عق عن نفسه بعد النبوة قال

في فتح الجواد وادعاء النووي بطلانه مردود بل هو **حديث حسن**.

نیکواست که از جانب خود عقیقه نماید؛ چنانچه در روایتی که گذشت رسول خدا از جانب

خودش بعد از بعثت عقیقه انجام داد. در کتاب «فتح الجواد» گفته است: ادعای نبوی بر باطل بودن

این روایت مردود است بلکه این روایت حدیث حسن است.

الدمياطي ، أبي بكر ابن السيد محمد شطا (معاصر) حاشية إعانة الطالبين على حل ألفاظ
فتح المعين لشرح قرة العين بمهمات الدين ، ج ٢ ، ص ٣٣٦ ، ناشر : دار الفكر للطباعة والنشر
والتوزيع - بيروت.

همچنین زین الدین العراقي می نویسد:

ويروى أن النبي صلى الله عليه وسلم عق عن نفسه بعد النبوة ... قلت له طريق لا بأس بها
رواها أبو الشيخ وابن حزم من رواية الهيثم بن جميل.

طرح التثريب في شرح التثريب ، ج ٥ ص ١٨٠ ، اسم المؤلف: زين الدين أبو الفضل عبد
الرحيم بن الحسيني العراقي الوفاة: ٨٠٦هـ ، دار النشر: دار الكتب العلمية - بيروت - ٢٠٠٠م ،
الطبعة : الأولى ، تحقيق : عبد القادر محمد علي .

روایت شده است که، حضرت پیامبر «صلي الله عليه واله وسلم» از جانب بعد از نبوت خود
عقیقه داد،...می گویم: این روایت سند های دارد که اشکالی در آنها ندارد، و ، آنها را ابو شیخ وابن
حزم از الهیثم بن جمیل روایت کردند

عبدالوهاب عبداللطيف از اساتيد الازهر مصر چنین می نویسد:

فائدة: قد اشتهر انه صلي الله عليه وسلم عق عن نفسه ... ثانيهما من رواية ابي بكر
المستملي عن الهيثم بن جميل ... فالحديث قوي الاسناد.

تحفة الاحوذى، بتحقيق عبدالوهاب عبداللطيف، ج ٥ ص ١١٦-١١٧ ، دار الفكر بيروت.

مشهور شده است که پیامبر صلوات الله عليه واله وسلم از جانب خود عقیقه داده ...دومی
آنها از روایت ابوبکر مستملي از هیثم بن جمیل می باشد...پس روایت قوي می باشد

**پاسخ دوم ؛ صحابه به شکرانه ولادت و بعثت پیامبر (صلي الله عليه وآله) هر
هفته دو شنبه را روزه می گرفتند.**

صحابه رسول خدا صلي الله عليه وآله نیز به شکرانه ولادت رسول خدا صلي الله عليه وآله
روزهاي دو شنبه را روزه می گرفتند. این مطلب در روایت صحیح مسلم آمده که از رسول خدا در باره
روزه گرفتن روز های دوشنبه سؤال کردند، حضرت فرمودند:

این روز زوی است که من به دنیا آمده ام و به پیامبری مبعوث شده ام:

۱۱۶۲ حدثنا محمد بن الْمُثَنَّى وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَاللَّفْظُ لِابْنِ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ غَيْلَانَ بْنِ جَرِيرٍ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَعْبُدٍ الزَّمَانِيَّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ صَوْمِهِ قَالَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا وَبِبَيْعَتِنَا بَيْعَةً ... قَالَ وَسُئِلَ عَنْ صَوْمِ يَوْمٍ وَأَفْطَارِ يَوْمٍ قَالَ ذَلِكَ صَوْمُ أَخِي دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ **وَسُئِلَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْإِثْنَيْنِ قَالَ ذَلِكَ يَوْمٌ وُلِدْتُ فِيهِ وَيَوْمٌ بُعِثْتُ أَوْ أُنزِلَ عَلَيَّ فِيهِ ...**

ابو قتاده انصاري مي‌گويد: از رسول خدا صلي الله عليه وآله در باره روزه گرفتنش سؤال شد، آن حضرت خشم کرد . عمر گفت: ما راضي هستيم که خداوند پروردگار ما، اسلام دين ما و محمد پیامبر ما و بيعت ما و بيعت ما است. ...

راوي مي‌گويد: از رسول خدا سؤال شد، اگر يك روز روزه بگيريم و يك روز افطار كنيم، فرمود: اين روزه برادرم داود عليه السلام است. از روزه گرفتن روز دوشنبه سؤال شد، حضرت فرمود: اين روزي است که من به دنیا آمده ام و مبعوث به رسالت شده ام يا وحي بر من نازل شده است...

صحيح مسلم، ج ۲، ص ۸۱۹

این روایت صراحت دارد که از روزه روز دوشنبه سؤال کردند و حضرت روزه گرفتن در این روزه به این دو مناسبت تأیید کردند.

عبدري مالکي بعد از این که به قسمتي از این روایت اشاره دارد، بزرگداشت این روز را بزرگداشت ماه ربيع الاول مي‌داند و مي‌گويد:

فتشريف هذا اليوم متضمن لتشريف هذا الشهر الذي ولد فيه فينبغي أن نحترمه حق الاحترام ونفضله بما فضل الله به الأشهر الفاضلة.

بزرگداشت این روز، به منزله بزرگداشت این ماه است که رسول خدا صلي الله عليه وآله در آن متولد شده است. پس سزاوار است که آن را محترم بشماريم و حق احترام را اداء كنيم و آن را بر ساير ماه ها برتري دهيم به سبب آنچه خداوند آن را برتري داده است.

المدخل ج ۲، ص ۳، أبو عبد الله محمد بن محمد بن محمد العبدري الفاسي المالكي

الشهير بابن الحاج الوفاة: ۷۲۷هـ، دار النشر: دار الفكر - ۱۴۰۱هـ - ۱۹۸۱م

بنابراین ، سخن افرادی که بزرگداشت این روز را به بهانه ای این که صحابه در این روز کاری انجام نداده اند، زیر سؤال می‌برند و عید و جشن را بدعت می‌دانند، باطل است.

پاسخ سوم: جشن ولادت، جشن شکر اعطای نعمت وجود پیامبر (صلي الله عليه

وآله) است

نعمت هایی را که خداوند متعال برای افراد بشر ارزانی داشته، بی حد و بی شمار است. یکی از نعمت های الهی، وجود مبارك رسول خدا صلي الله عليه وآله است که به واسطه ایشان جهان انسانیت از گمراهی و جهل جاهلیت نجات یافت.

با این توضیح، از نظر مسلمانان، جشن ولادت، جشن شکر گذاری و سپاس از اعطاء وجود پیامبر (صلي الله عليه وآله) است.

و از طرفی، شکر نعمت نیز واجب و امر پسندیده و عقلانی است و هیچگونه منع شرعی نیز در این باره وجود ندارد. حال سؤال این است که آیا شکر نعمت نیز از نظر وهابیت بدعت است؟ ابن حجر عسقلانی از علمای مشهور اهل سنت، ولادت پیامبر اکرم صلي الله عليه وآله را از نعمت های بزرگ الهی دانسته و در عبارت صریح و روشن، جشن ولادت آن حضرت را از مصادیق شکر نعمت محسوب می‌نماید.

نکته مهم در سخنان وی این که فتوای خود را در جواز جشن مولودی، مستند به روایت صحیح نموده که در آن رسول خدا صلي الله عليه وآله عمل جشن یهودیان را برای شکر گذاری غرق شدن فرعون و نجات حضرت موسی تقریر کرده است. ابن حجر از این روایت صحیح نتیجه می‌گیرد که اگر به قصد شکر گذاری، این گونه مراسم برگزار شود، جایز است.

متن فتوای ایشان به نقل سیوطی این است:

وقد سئل شيخ الإسلام حافظ العصر أبو الفضل أحمد بن حجر عن عمل المولد فأجاب بما نصه :
أصل عمل المولد بدعة لم تنقل عن أحد من السلف الصالح من القرون الثلاثة ولكنها مع ذلك قد
اشتملت على محاسن وضدها ، فمن تحرى في عملها المحاسن وتجنب ضدها كان بدعة حسنة وإلا
فلا .

از شیخ الاسلام حافظ زمان، ابو الفضل احمد بن حجر در باره جشن ولادت پیامبر سؤال شد و

پاسخ ایشان این است:

اصل جشن ولادت، امر جدیدی است که از گذشتگان صالح در قرن سوم نقل نشده است؛ اما در عین حال، مشتمل بر خوبی و بدیها است؛ پس اگر کسی کار خوبش را انجام دهد و از کار بدش دوری کند، عملش بدعت نیکوست.

ایشان بعد از این فتوا، سخنان خود را مستند به روایت صحیح می‌نمایند و می‌گویند:

قال : **وقد ظهر لي تخريجها على أصل ثابت وهو ما ثبت في الصحيحين** من أن النبي صلى الله عليه وسلم قدم المدينة فوجد اليهود يصومون يوم عاشوراء فسألهم فقالوا هو يوم أغرق الله فيه فرعون ونجى موسى فنحن نصومه شكراً لله تعالى.

فيستفاد منه فعل الشكر لله على ما من به في يوم معين من إساءة نعمة أو دفع نقمة ، ويعاد ذلك في نظير ذلك اليوم من كل سنة ، والشكر لله يحصل بأنواع العبادة كالسجود والصيام والصدقة والتلاوة ، **وأي نعمة أعظم من النعمة بربوز هذا النبي نبي الرحمة في ذلك اليوم** ، وعلى هذا فينبغي أن يتحرى اليوم بعينه حتى يطابق قصة موسى في يوم عاشوراء ، ...

وَأما ما يعمل فيه فينبغي أن يقتصر فيه على ما يفهم الشكر لله تعالى من نحو ما تقدم ذكره من التلاوة والإطعام والصدقة وإنشاد شيء من المدائح النبوية والزهدية المحركة للقلوب إلى فعل الخير والعمل للأخرة...

برای من روشن شده است که جشن مولود، ریشه در اصل ثابتی دارد که در صحیحین ثابت شده و آن این که رسول خدا صلی الله علیه وآله در مدینه تشریف آورند، یهودیان در روز عاشورا روزه می‌گرفتند، حضرت دلیل آن را از آنان سؤال نمود. آنها گفتند: این روزی است که خداوند فرعون را غرق نمود و موسی را نجات داد، ما برای انجام شکر خدا این روز را روزه می‌گیریم.

ابن حجر می‌گوید: از این روایت استفاده می‌شود که انجام شکر خدا بر آنچه که خداوند در یک روز معین بر انسان منت نهاد، همانند: اعطاء نعمت و یا دفع عقوبت، لازم است. این شکر بر نعمت الهی در هر سال و در این روز معین بر می‌گردد. و شکر گذاری برای خدا با انواع عبادت همانند: سجده کردن، روزه گرفتن، صدقه دادن، تلاوت قرآن حاصل می‌شود. و چه نعمتی بزرگتر از نعمت وجود پیامبر رحمت در این روز است؟ بنابراین، این روز سزاوار شکر گذاری است تا با داستان نجات حضرت موسی در روز عاشورا مطابقت کند.

اما اعمالی که در این روز انجام می‌شود باید مصداق شکر خداوند باشد. همانند: تلاوت قرآن، اطعام کردن، صدقه دادن، مدیح سرایی در مقام نبوت، و چیزی که دل‌های انسان را به سوی انجام خیر و عمل آخرت سوق می‌دهد. ...

السیوطی، جلال‌الدین أبو‌الفضل عبد‌الرحمن بن‌أبي بكر (متوفای ۹۱۱هـ)، الحاوی للفتاوی فی الفقه وعلوم التفسیر والحديث والاصول والنحو والاعراب وسائر الفنون، ج ۱، ص ۱۸۸، تحقیق: عبد‌اللطیف حسن عبد‌الرحمن، ناشر: دار الکتب العلمیة - بیروت، الطبعة: الأولى، ۱۴۲۱هـ - ۲۰۰۰م.

پاسخ چهارم: علمای اهل سنت جشن ولادت پیامبر (ص) را جایز می‌دانند

با جستجو و دقت در کلمات و فتاوی علمای اهل سنت روشن می‌شود که آنها جشن ولادت آن حضرت را جایز دانسته و از دایره بدعتی که مورد نظر وهابیان می‌باشد خارج می‌دانند و برای آن ثواب و پاداش‌هایی را ذکر کرده‌اند که با بدعت نمی‌سازد.

سخنان آنها در این موضوع فراوان است. ما جهت رعایت اختصار پاره از سخنان و فتاوی آنها را در این جا ذکر می‌کنیم و همه آنها دلیل برگزاری مراسم جشن را، بزرگداشت مقام پیامبر، عرض ارادت و انجام شکر نعمت وجود آن حضرت می‌دانند.

۱. ابن حجر عسقلانی (متوفای ۸۵۲ هـ):

ابن حجر عسقلانی از بزرگان اهل سنت شافعی در قرن نهم در پاسخ به سؤالی که از ایشان شده، جشن مولود پیامبر را کار خوب می‌داند. متن سؤال و فتوای ایشان را جناب سیوطی چنین نقل می‌کند:

وقد سئل شیخ الإسلام حافظ العصر أبو‌الفضل أحمد بن حجر عن عمل المولد فأجاب بما نصه :
أصل عمل المولد بدعة لم تنقل عن أحد من السلف الصالح من القرون الثلاثة ولكنها مع ذلك قد
اشتملت على محاسن وضدها ، فمن تحرى في عملها المحاسن وتجنب ضدها كان بدعة حسنة وإلا
فلا .

از شیخ الاسلام حافظ زمان، ابو‌الفضل احمد بن حجر از جشن ولادت پیامبر سؤال شد و پاسخ ایشان این است: اصل جشن ولادت يك امر جدیدی است که از هیچ یکی صالحان گذشته در

قرن سوم نقل نشده است. ولي در عين حال خوبي ها و بديهاي دارد؛ پس اگر كسي كار خوبش را انجام دهد و از كار بدش دوري كرد، عملش بدعت نيكوست.

السيوطي، جلال الدين أبو الفضل عبد الرحمن بن أبي بكر (متوفى ٩١١هـ)، الحاوي للفتاوي في الفقه وعلوم التفسير والحديث والاصول والنحو والاعراب وسائر الفنون، ج ١، ص ١٨٨، تحقيق: عبد اللطيف حسن عبد الرحمن، ناشر: دار الكتب العلمية - بيروت، الطبعة: الأولى، ١٤٢١هـ - ٢٠٠٠م.

٢. جلال الدين سيوطي (متوفى ٩١١هـ)

سيوطي از علمای فقه و تفسیر اهل سنت نیز جشن میلاد رسول خدا صلی الله علیه وآله را بدعت حسنه و دارای پاداش و ثواب می‌داند:

فقد وقع السؤال عن عمل المولد النبوي في شهر ربيع الأول ما حكمه من حيث الشرع ؟ وهل هو محمود أو مذموم ؟ وهل يثاب فاعله أولا ؟ .

والجواب : **عندي أن أصل عمل المولد الذي** هو اجتماع الناس وقراءة ما تيسر من القرآن ورواية الأخبار الواردة في مبدأ أمر النبي صلى الله عليه وسلم وما وقع في مولده من الآيات ثم يمد لهم سماط يأكلونه وينصرفون من غير زيادة على ذلك هو **من البدع الحسنة** التي يثاب عليها صاحبها لمافيه من تعظيم قدر النبي صلى الله عليه وسلم وإظهار الفرح والاستبشار بمولده الشريف.

در مورد اعمالی که در میلاد پیامبر در ماه ربیع الاول انجام می‌شود سؤال شده که آن از نظر شرع چیست و آیا امر پسندیده است یا ناپسند؟ و آیا کسانی که آن را انجام دهد پاداش دارد یا خیر؟ پاسخ: اصل کارهایی که در مولودی انجام می‌شود (همانند: جمع شدن مردم، قرائت قرآن، روایت اخبار در باره آن حضرت، و جریان ولادت و معجزات ایشان و صرف طعام و برگشت آنها به خانه بدون این که چیزی بر این موارد افزوده شود) از بدعت های حسنه است، هرکه آن را انجام دهد، ثواب داده می‌شود؛ زیرا این کارها بزرگداشت پیامبر صلی الله علیه وآله و اظهار شادمانی و بشارت به ولادت آن حضرت است.

الحاوي للفتاوي، ج ١، ص ١٨١

٢. صالحی شامی (متوفی ٩٤٧هـ)

ایشان در نقد کلام یکی از کسانی که جشن ولادت را صحیح نمی‌داند می‌گوید:

ولا نية هنا إلا الشكر لله تعالى على ولادة هذا النبي الكريم صلى الله عليه وسلم في هذا الشهر الشريف ، وهذا معنى نية المولد فهي نية مستحسنة بلا شك .

برگزاری جشن ولادت نبي مكرم اسلام صلي الله عليه وآله، جز به قصد شكر در اين ماه شريف برگزار نمي‌شود، اين معنای نیت جشن مولودي است، پس این نیت، بدون شك خوب و قابل ستایش است.

سبل الهدى والرشاد، ج ۱، ص ۳۷۳

۴. ابن جزري (متوفای ۸۲۲هـ):

شمس الدين محمد بن محمد جزري شافعي از علمای قرن نهم اهل سنت در کتاب «التعريف بالمولد الشريف» روایت تخفیف عذاب ابو لهب را (که به خاطر خبر تولد پیامبر کنیزش را در راه خدا آزاد کرد) در جنهم ذکر کرده و پس از آن تصریح می‌کند اگر کار ابو لهب کافر باعث تخفیف عذاب وي شود، پاداش آن مسلمان موحدی که در ایام ولادت حضرت خوشحال می‌شود، بهشت خواهد بود و بر این نکته سوگند یاد می‌کند.

این سخن وي را سیوطي در کتاب «الحاوي للفتاوي» نقل کرده است:

ثم رأيت إمام القراء الحافظ شمس الدين بن الجزري قال في كتابه المسمى عرف التعريف بالمولد الشريف ما نصه : قد روي أبو لهب بعد موته في النوم فقيل له ما حالك ؟ فقال : في النار إلا أنه يخفف عني كل ليلة اثنين وأمص من بين أصبعي ماء بقدر هذا وأشار لرأس أصبعه وإن ذلك باعتاقي لثوية عند ما بشرتني بولادة النبي صلى الله عليه وسلم وبارضاعها له.

فإذا كان أبو لهب الكافر الذي نزل القرآن بذمة جوزي في النار بفرحه ليلة مولد النبي صلى الله

عليه وسلم به فما حال المسلم الموحد من أمة النبي صلى الله عليه وسلم يسر بمولده وبيذل ما

تصل إليه قدرته في محبته صلى الله عليه وسلم ؟ لعمرى إنما يكون جزاؤه من الله الكريم أن يدخله

بفضله جنات النعيم .

پیشوای قراء، حافظ شمس الدين بن جزري را دیدم که در کتاب «عرف التعريف بالمولد الشريف» می‌گوید: ابولهب را بعد از مرگش در خواب دیدند و از حالش سوال کردند گفت: در آتش هستم، فقط در شبهای دوشنبه بر من تخفیف می‌دهند و از بین انگشتانم کمی آب جاری می‌شود (اشاره کرد به سر انگشتانش) و این به خاطر این است که من هنگامی که تولد رسول خدا را از

ثوبیه کنیز خود شنیدم وی را آزاد کردم و چون او به ایشان شیر داد. اگر ابولهب کافر (همان کسی که قرآن در مذمتش وارد شده) به خاطر خوشحالی در تولد ایشان در جهنم پاداش داده می‌شود، پس حال مسلمان یگانه پرست از امت پیامبر که در تولد ایشان خوشحالی کند و آنچه را در توان دارد در راه محبت آن حضرت خرج نماید، چه خواهد بود. به خانم سوگند، همانا پاداش این شخص از خداوند این است که او را به فضل خودش به بهشت نعمت وارد سازد.

الحاوي للفتاوي في الفقه وعلوم التفسير ، ج ١ ، ص ١٨٨

٥. ابو الخير سخاوي (متوفاي ٩٠٢هـ)

سخاوي شافعي نیز تصریح نموده بر این که مسلمانان در سراسر عالم و شهرهای بزرگ جشن میلاد آن حضرت را با انجام کارهای خیر برگزار می‌کنند. سخن وی را صالحی شامی این گونه نقل کرده است:

قال الحافظ أبو الخير السخاوي - رحمه الله تعالى - في فتاويه : عمل المولد الشريف لم ينقل عن أحد من السلف الصالح في القرون الثلاثة الفاضلة ، وإنما حدث بعد ، ثم لا زال أهل الإسلام في سائر الأقطار والمدن الكبار يحتفلون في شهر مولده صلى الله عليه وسلم بعمل الولائم البديعة المشتملة على الأمور البهجة الرفيعة ويتصدقون في لياليه بأنواع الصدقات ويظهرون السرور ويزيدون في المبرات ويعتنون بقراءة مولده الكريم ويظهر عليهم من بركاته كل فضل عميم . انتهى .

حافظ ابو الخير سخاوي در فتاوايش گفته است: جشن میلاد پیامبر (صلي الله عليه وآله) از هیچ یکی از گذشتگان صالح در سه قرن برتر نقل نشده بلکه بعد از آن به وجود آمده و سپس مسلمانان در سراسر عالم و شهرهای بزرگ در ماه میلاد آن حضرت ولیمه و اطعام می‌دهند و اموری که باعث خوشحالی می‌شوند انجام می‌دهند. همانند: صدقه دادن در شب میلاد، خیران و اطعام به فقراء و قرائت مولودی . با این کار خدای متعال بر آنها برکات خودش را ظاهر می‌سازد.

سبل الهدى والرشاد، ج ١ ، ص ٣٦٢

سخاوي از علمای شافعی مذهب است. صاحب کتاب «الکواکب» ایشان را این‌گونه معرفی

کرده است:

محمد بن السخاوي: محمد بن عبد الرحمن بن محمد بن أبي بكر بن عثمان بن محمد، الشيخ الإمام، العالم العلامة المسند، الحافظ المتقن شمس الدين أبو الخير السخاوي الأصل القاهري المولد، الشافعي المذهب، ... توفي بمكة، ... سنة اثنتين وتسعمائة،

الكواكب السائرة بأعيان المئة العاشرة ج ١، ص ٢٨، نجم الدين محمد بن محمد الغزي

(المتوفى: ١٠٦١هـ) الوفاة: ١٠٦١، دار النشر:

٦. عبد الرحمن ابو شامه (متوفاي ٦٦٥هـ)

ابو شامه يكي از علمای شافعی مذهب، در ابتدا تصریح می‌کند که جشن میلاد پیامبر خدا (صلي الله عليه وآله) از کارهای خوبی است که جدیداً اتفاق افتاده و این کارها نیز به خاطر تعظیم پیامبر و شکر گزاری از خداوند است که وجود آن حضرت را برای ما ارزانی داشته است:

ومن أحسن ما ابتدع في زماننا من هذا القبيل ما كان يفعل بمدينة اربل جبرها الله تعالى كل

عام في اليوم الموافق ليوم مولد النبي صلى الله عليه وسلم من الصدقات والمعروف واطهار الزينة

والسرور فان ذلك مع ما فيه من الاحسان إلى الفقراء مشعر بمحبة النبي صلى الله عليه وسلم

وتعظيمه وجلالته في قلب فاعله وشكرا لله تعالى على ما من به من ايجاد رسوله الذي أرسله رحمة

للعالمين وعلى جميع المرسلين.

از نیکوترین بدعت‌ها در زمان ما آن اعمالی است که در شهر اربل (که خداوند آنجا را آباد کند)

هر سال در روزی که مصادف با ولادت پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله می‌باشد، انجام می‌دهند.

مثل صدقه دادن، نیکی کردن، آیین بندي و اظهار شادمانی. این کارها علاوه بر این که احسان به

فقراء است، محبت به رسول خدا صلی الله علیه وآله، تعظیم و بزرگداشت ایشان است در دل‌های

کسانی که این کارها را انجام می‌دهند و انجام شکر خداست بر آنچه که خدا بر آنها منت نهاده از

این که رسول رحمت را برایشان فرستاده است.

در پایان تصریح می‌کند که اولین مجلس بزرگداشت و جشن مولودی در موصل توسط یکی از

صالحان بر گزار شده است:

وكان أول من فعل ذلك بالموصل الشيخ عمر بن محمد الملا أحد الصالحين المشهورين وبه

اقتدى في ذلك صاحب أربل وغيره رحمهم الله تعالى.

نخستين كسي كه اين كار را در موصل انجام داد، شيخ عمر بن محمد ملا، يكي از صالحين مشهور بود و به اين كار او صاحب اربل و غير وي كه خداوند آنان را مورد رحمتش قرار دهد، اقتدا كردند.

الباعث على إنكار البدع والحوادث، ج ١ ، ص ٢٣، عبد الرحمن بن إسماعيل أبو شامة الوفاة:
٦٦٥ ، دار النشر : دار الهدى - القاهرة - ١٣٩٨ - ١٩٧٨ ، الطبعة : الأولى ، تحقيق : عثمان
أحمد عنبر

ابو شامة، يكي از علمای شافعی كه محمد بن شاکر وي را به عنوان «امام، علامه ذوالفنون» یاد کرده است:

أبو شامة عبد الرحمن بن إسماعيل بن إبراهيم بن عثمان **الإمام العلامة ذو الفنون** شهاب الدين أبو شامة المقدسي الأصل الدمشقي الشافعي.

الكتبي، محمد بن شاکر بن أحمد (متوفاي ٧٦٤هـ) فوات الوفيات، ج ١، ص ٦١٧، تحقيق:
علي محمد بن يعوض الله/عادل أحمد عبد الموجود، دار النشر: دار الكتب العلمية - بيروت،
الطبعة: الأولى ٢٠٠٠م

سبكي نیز از وي به «احد الائمة؛ يكي از پیشوایان» تعبیر کرده است:
وأبو شامة لقب عليه **كان أحد الأئمة.**

السبكي الشافعي، ابونصر تاج الدين عبد الوهاب بن علي بن عبد الكافي (متوفای ٧٧١هـ)،
طبقات الشافعية الكبرى، ج ٨، ص ١٦٥، تحقيق: د. محمود محمد الطناحي د.عبد الفتاح
محمد الحلو، ناشر: هجر للطباعة والنشر والتوزيع، الطبعة: الثانية، ١٤١٣هـ.

٧. نصير الدين مبارك بن يحيى شافعي (متوفاي ٦٦٩هـ)

شيخ نصير الدين مبارك بن يحيى شافعي نیز برگزاري مراسم جشن و سرور ولادت پیامبر اسلام صلي الله عليه وآله را جايز و داراي ثواب و پاداش مي داند. سخن ایشان را صالحی شامی در کتابش این گونه نقل کرده است:

وقال الشيخ الإمام العلامة نصير الدين المبارك الشهير بابن الطباخ في فتوى بخطه : **إذا أنفق**

المنفق تلك الليلة وجمع جمعاً أظعمهم ما يجوز إطعامه وأسمعهم ما يجوز سماعه ودفع للمسمع

المنشوق للأخرة ملبوساً ، كل ذلك سروراً بمولده صلى الله عليه وسلم فجميع ذلك جائز ويثاب.

شیخ، پیشوا، علامه نصیر الدین مبارک ، مشهور به ابن طباخ در فتوایی به خط خودش گفته است: هرگاه شخصی در این شب (شب تولد پیامبر) انفاق کند، و گروهی را که احتیاج به طعام دارد، اطعام نماید، و برای آنها چیزی که شیندن آن جایز است بشنواند، و برای مستمعینی که شوق آخرت را دارند، لباسی هدیه بدهد، همه اینها سرور و خوشحالی در ولادت پیامبر صلی الله علیه وآله است و تمام این کارها جایز و پاداش دارد.

الصالحی الشامی، محمد بن یوسف (متوفای ۹۴۲هـ)، سبل الهدی والرشاد فی سیرة خیر العباد، ج ۱، ص ۳۶۳، تحقیق: عادل أحمد عبد الموجود وعلي محمد معوض، ناشر: دار الکتب العلمیة - بیروت، الطبعة: الأولى، ۱۴۱۴هـ.

ابن کثیر دمشقی ایشان را اینگونه معرفی کرده است:

الشیخ نصیر الدین المبارک بن یحیی بن أبی الحسن أبی البرکات بن الصباغ الشافعی العلامة فی الفقه والحديث.

شیخ نصیر الدین، مبارک بن یحیی بن ابی الحسن، ابو البرکات بن صباغ شافعی، علامه در فقه و حدیث است.

ابن کثیر دمشقی، ابوالفداء إسماعیل بن عمر القرشي (متوفای ۷۷۴هـ)، البداية والنهاية، ج ۱۳، ص ۲۵۶، ناشر: مكتبة المعارف - بیروت.

۸. ابن عباد الرندی (متوفای ۷۹۲هـ):

ابن عباد مالکی نیز از جمله افرادی است که جشن میلاد رسول خدا صلی الله علیه وآله را از اعیاد مسلمین دانسته و بدعت بودن آن را رد نموده است. سخن وی را محمد بن عبد الرحمن مغربی این گونه نقل کرده است:

قال فی رسائله الكبرى ما نصه **وأما المولد فالذي يظهر لي أنه عيد من أعياد المسلمين وموسم من مواسمهم** وكل ما يفعل فيه ما يقتضيه وجود الفرح والسرور بذلك المولد المبارك من إيقاد الشمع وإمتاع البصر والسمع والتزين بلبس فاخر الثياب وركوب فاره الدواب أمر مباح لا ينكر على أحد قياسا على غيره من أوقات الفرح، والحكم يكون هذه الأشياء بدعة في هذا الوقت الذي ظهر فيه سر الوجود وارتفع فيه علم الشهود وانقشع فيه ظلام الكفر والجحود وإدعاء أن هذا الزمان ليس من

المواسم المشروعة لأهل الإيمان ومقارنة ذلك بالنيروز والمهرجان أمر مستثقل تشمئز منه القلوب السليمة وتدفعه الآراء المستقيمة .

در کتاب «رسائل الكبرى» نص کلام او این است: آنچه برای من آشکار شده این است که روز میلاد پیامبر (صلي الله عليه وآله) یکی از عیدها و مراسمی از مراسم مسلمانان است. تمام کارهایی را که مسلمانان در آن انجام می‌دهند به اقتضای خوشحالی و سرور این مولود مبارک است. همانند: روشن کردن شمع، بهره رساندن به چشم و گوش، (منظور مدیحه سرایی و سخنرانی در فضائل پیامبر است) لباس نو پوشیدن، سوار شدن اسب، کار مباح است که برای هیچ فردی زشت نیست؛ همانگونه که در غیر این زمان این موارد جایز است.

اما حکم نمودن به بدعت این موارد در هنگام ولادت آن حضرت (در آن هنگامی که سر عالم وجود به دنیا می‌آید، نشانه های شهود بلند می‌شود و تاریکی‌های کفر و انکار کنار می‌رود) و نیز این ادعا که روز ولادت از مراسم شرعی برای اهل ایمان نیست و آن را با نوروز و همایش مقایسه می‌کنند، يك امر سنگین است که قلب های سالم از آن ناراحت و اندیشه های درست آن را قبول نمی‌کنند.

المغربي، محمد بن عبد الرحمن ابوعبد الله (متوفای: ۹۵۴هـ)، مواهب الجليل لشرح مختصر

خليل، ج ۲ ص ۴۰۷، ناشر: دار الفكر - بيروت، الطبعة: الثانية، ۱۳۹۸هـ.

اسماعيل بغدادی، ابن عباد را این گونه معرفی کرده است:

ابن عباد الرندي: محمد بن إبراهيم بن أبي بكر عبد الله ابن مالك بن عباد التعزي نسبا والرندي

بلدا أبو عبد الله المالكي الصوفي الشهير بابن عباد ولد سنة ۷۳۳ وتوفي سنة ۷۹۲ اثنتين وتسعين

وسبعمائة من تصانيفه... الرسائل الكبرى في دقائق علم التوحيد والتصوف ومتشابه الآيات والاحاديث.

ابن عباد رندي: محمد بن إبراهيم بن ابوبكر ، عبد الله بن مالك بن عباد از جهت نسب و رندي

از جهت شهر است. كنيه او ابو عبد الله مالكي صوفي ومشهور به ابن عباد است که در سال ۷۳۳

به دنیا آمده و در سال ۷۹۲ از دنیا رفته است. از جمله کتابهای وي ... و رسائل الكبرى است. ...

البغدادی، إسماعيل باشا (متوفای ۱۲۳۹هـ) ، هدية العارفين أسماء المؤلفين وآثار

المصنفين ، ج ۶ ، ص ۱۷۴، دار النشر : دار الكتب العلمية - بيروت - ۱۴۱۳ - ۱۹۹۲

۹. حسن بن عمر بن حبيب (متوفای ۷۷۹هـ):

مورخ مشهور ، حسن بن عمر بن حبيب نیز تصریح نموده که روز ولادت پیامبر اسلام را باید

عید گرفت و آن را گرامی داشت:

فما أكرم أيام مولده الشريف عند من عرف قدرها وما أعظم برکتها عند من عرف سرها

ونشرها وحقیق بیوم کان فیہ وجود النبی أن یتخذ عیدا وخلق بوقت استقرت فیہ غرته أن یعقد طالعا

سعیدا إذ قد انبسط فیہ عن جوهرة الكون بیض الشرف و فیہ ظهرت الدرّة المصونة من باطن الصدف

وأبرز سابق السعد من کمون العدم وبمكة المشرفة أنجز صادق الوعد بمضمون الكرم

چه گرامی است ایام شریف ولادت پیامبر صلی الله علیه وآله در نزد کسی که جایگاه آن

حضرت را می‌داند. و چه قدر با برکت است این ایام در نزد کسی که اسرار و نشر آن را می‌داند.

سزاوار است که روز ولادت وجود پیامبر صلی الله علیه وآله را عید گرفت، و سزاوار است در وقتی که

این ماه ظهور می‌کند، طالع خوبی منعقد شود زیرا در این ماه از جوهرة عالم و دائره شرف پرده

برداشته شد و در این ماه در پنهان از درون صدف بیرون آمد و آن کسی که سعید بود به عرصه وجود

پا نهاد و در مکه مشرفه وعده راستین الهی محقق شد.

الحسن بن عمر بن حبيب (متوفای ۱۷۷۹هـ)، المقتفی من سیرة المصطفی صلی الله علیه

وسلم، ج ۱، ص ۲۲، تحقیق: د مصطفی محمد حسین الذهبي، دار النشر: دار الحديث -

القاهرة - مصر، الطبعة: الأولى ۱۴۱۶هـ - ۱۹۹۶م

۱۰. محمد بن عمر حضرمي شافعي (۹۳۰هـ):

حضرمي شافعي تصریح می‌کند که مردم مکه شب ولادت آن حضرت در محل ولادتش جمع

می‌شوند ذکر و دعا می‌خوانند و به این محل تبرک می‌جویند. گروهی از متأخرین نیز بر نیکو بودن

این اعمال فتوا داده اند:

قال علماء السير: ولد النبي [صلی الله علیه وسلم] في ربيع الأول، يوم الاثنين بلا خلاف.

... وذلك ب (مكة) المشرفة، في شعب أبي طالب، وهو المكان الذي يجتمع فيه أهل (مكة) ليلة

المولد الشريف، للذكر والدعاء والتبرک بمسقط رأسه [صلی الله علیه وسلم]. وأفتى جماعة من

المتأخرين بأن عمل المولد على هذا القصد حسن محمود.

سیره نویسان گفته اند: رسول خدا صلی الله علیه وآله در ماه ربيع الاول روز دوشنبه به دنیا

آمد و در این مسأله اختلافی نیست. ... تولد پیامبر در مکه مشرفه در شعب ابو طالب اتفاق افتاد.

این جا همان مکانی است که اهل مکه شب ولادت آن حضرت جمع می‌شود و ذکر و دعا می‌خوانند و به محلی که حضرت به دنیا آمده تبرک می‌جویند. گروهی از متأخرین فتوا داده اند که اعمال روز ولادت با این هدف و قصد یک امر نیکو است.

الحضرمي الشافعي، محمد بن عمر بحرق (متوفاي ۹۳۰هـ)، حدائق الأنوار ومطالع الأسرار في سيرة النبي المختار، ج ۱، ص ۱۰۵، تحقيق: محمد غسان نصح عزقول، دار النشر: دار الحاوي - بيروت، الطبعة: الأولى ۱۹۹۸م

نتیجه:

جمع بندي سخنان علمای اهل سنت این است که جشن میلاد پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله، بزرگداشت و تعظیم مقام بلند آن حضرت، نشانه ارادت و محبت، شکر گذاری از نعمت وجود با برکت آن حضرت است. با این بیان، جشن میلاد با آن کارهای خیری که در آن انجام می‌شود، از دایره بدعت مورد نظر وهابیان خارج است.

پاسخ پنجم؛ بر مبنای اهل سنت، جشن میلاد بدعت حسنه است.

علمای اهل سنت، بدعت را بر دو نوع بدعت حسن (نیکو) و بدعت قبیح تقسیم کرده اند. سمعانی در کتابش می‌نویسد:

والبدعة على وجهين بدعة قبيحة وبدعة حسنة.

الانتصار لأصحاب الحديث، ج ۱، ص ۲۸، منصور بن محمد السمعاني أبو المظفر الوفاة: ۴۸۹هـ، دار النشر: مكتبة أضواء المنار - السعودية - ۱۴۱۷هـ - ۱۹۹۶م، الطبعة: الأولى،

تحقیق: محمد بن حسین بن حسن الجیزانی

برخی از علمایی که سخنانشان را نقل کردیم، این موضوع را بدعت حسنه دانسته به این مطلب تصریح کرده اند.

علاوه بر آنها، حلبی از ابن حجر هیتمی نقل کرده است کارهایی که در مراسم میلاد پیامبر صلی الله علیه وآله انجام می‌شود، داخل در بدعت حسنه است:

وقد قال ابن حجر الهيتمي والحاصل أن البدعة الحسنة متفق على نديها وعمل المولد وإجتماع

الناس له كذلك أي بدعة حسنة.

ابن حجر هیتمی گفته است: خلاصه این است که بدعت حسنه با اتفاق امر مستحب است و کارهایی که در میلاد پیامبر (صلي الله عليه وآله) انجام می‌شود و مردم برای جمع می‌شوند نیز همچین است؛ یعنی بدعت حسنه است.

السيرة الحلبية ج ١، ص ١٣٧

حتی از نظر ابن تیمیه با معیاری که ارائه داده، جشن میلاد رسول خدا صلي الله عليه وآله در نوع بدعت حسنه داخل می‌شود. او می‌گوید:

إذا البدعة الحسنة عند من يقسم البدع إلى حسنة وسيئة لا بد أن يستحبها أحد من أهل العلم الذين يقتدى بهم ويقوم دليل شرعى على إستحبابها.

بدعت حسنه را در نزد کسانی که بدعت را به حسنه و سیئه تقسیم می‌کنند، باید یکی از اهل علم که مورد اقتدای مردم باشد، مستحب بداند و دلیل شرعی بر استحباب آن باشد.

کتاب وسائل وفتاوی ابن تیمیه فی الفقه ج ٢٧، ص ١٥٢

خلاصه سخن ابن تیمیه این است که از نظر طرفداران بدعت حسنه، يك امري وقتي بدعت حسنه محسوب می‌شود که یکی از علماء، این امر مستحب بداند، در حالی که ابن حجر هیتمی به نقل حلبی صریحاً می‌گوید، اعمال جشن میلاد و اجتماع مردم در آن، در بدعت حسنه داخل است و بدعت حسنه هم به اتفاق علماء، مستحب است.

پاسخ ششم: جشن گرفتن وهابیت در هرسال

جالب این‌جاست که وهابیون تنها جشن گرفتن برای ولادت پیامبر را حرام می‌دانند، به این بهانه که در دین نیامده است، اما همه ساله برای سالگرد فتح ریاض توسط ملک عبد العزیز و تاسیس حکومت عربستان، جشن برپا می‌کنند و به همین علت، اعیاد رسمی عربستان سعودی، عید فطر، عید قربان و عید تاسیس کشور عربستان است، و برای صدمین سالگرد این اتفاق، مراسمی به خصوص برپا شد! برای سفر بوش و روسای کفر به عربستان جشنی خاص و برای شفای ملک عبد الله از مریضی نیز جشنی دیگر، برای بازگشت وی به کشور نیز جشنی دیگر، اما گرفتن جشن برای ولادت رسول خدا (صلي الله عليه وآله وسلم) بدعت است!

در مقدمه کتاب تاریخ مکه تألیف احمد السباعی که به مناسبت صدمین سال پیروزی خونبار

آل سعود بر عربستان تجدید چاپ شد آمده است:

متن آن چنین است:

جاءت فكرة الاحتفال بمناسبة مرور مائة عام على دخول الملك عبدالعزيز بن عبدالرحمن الفيصل آل سعود يرحمه الله مدينة الرياض، وتأسيس المملكة العربية السعودية؛ تأكيداً لاستمرار المنهج القويم المبادئ السامية التي قامت عليها المملكة ورصداً لبعض الجهود المباركة التي قام بها المؤسس الملك عبدالعزيز في سبيل توحيد المملكة؛ عرفاناً بفضلها، ووفاءً بحقه وتسجيلاً لأبرز المكاسب والإنجازات الوطنية التي تحققت في عهده وعهد أبنائه خلال المائة عام والتعريف بها للأجيال القادمة.

طرح جشن گرفتن برای صدمین سال وارد شدن ملك عبد العزيز به شهر ریاض و تاسیس کشور عربستان سعودی ، تأکیدی بر راه صحیحی است که کشور عربستان در آن حرکت می‌کند! و مراقبتی است از بعضی از تلاشهای با برکتی که ملک عبدالعزیز در اتحاد کشور عربستان انجام داده و نیز وفای به حق ایشان و نوعی ثبت است برای بهترین کارهای کشوری که در زمان عبدالعزیز و فرزندش که در طول صد سال انجام شده می باشد تا نسل های جدید با انها آشنا بشوند

تاریخ مکه، ج ۱ ص ۵

نکته پایانی: آثار معنوی جشن میلاد پیامبر (صلي الله عليه وآله) در کلام علمای

اهل سنت

ممکن است در اذهان برخی این سؤال مطرح شود که آیا بزرگداشت ولادت پیامبر صلی الله علیه وآله و جشن و عید گرفتن این روز، دارای ثواب و پاداش هم می‌باشد یا خیر؟ در پاسخ این سؤال سخنان چند تن از علمای اهل سنت را ذکر می‌کنیم که تنها گوشه از ثواب های مجلس بزرگداشت و جشن ولادت آن حضرت را بیان کرده اند.

۱. جلال الدین سیوطی:

سیوطی از علمای مشهور اهل سنت در کتاب «الوسائل فی شرح الشمائل» برای جشن مولودی فضائل و مناقبی را بیان کرده است که آن را دمیاطی در کتابش چنین نقل کرده است:

قال سلطان العارفين جلال الدين السيوطي في كتابه الوسائل في شرح الشمائل ما من بيت أو مسجد أو محلة قرىء فيه مولد النبي **ألا حفت الملائكة بأهل ذلك المكان وعمهم الله**

بالرحمة والمطوقون بالنور يعني جبريل وميكائيل وإسرافيل وقربائيل وعينائيل والشافون والحافون والكروبيون فإنهم يصلون على ما كان سببا لقراءة مولد النبي.

قال وما من مسلم قرىء في بيته مولد النبي إلا رفع الله تعالى القحط والوباء والحرق والآفات والبليات والنكبات والبغض والحسد وعين السوء واللصوص عن أهل ذلك البيت فإذا مات هون الله تعالى عليه جواب منكر ونكير وكان في مقعد صدق عند مليك مقتدر

سلطان عارفان جلال الدين سيوطي در كتاب «الوسائل في شرح الشمائل» گفته است: در هر خانه ، مسجد ، یا محله ای که در آن مولودی پیامبر خوانده شود، فرشتگان اهل آن مکان را همه در حیطه رحمت الهی و نور قرار می‌دهد. مقصود از فرشتگان، جبرئیل، میکائیل، اسرافیل، قربائیل، عینائیل، صافون و حافون و کریبون است؛ زیرا آنها درود می‌فرستند بر کسانی که سبب مولودی خوانی پیامبر می‌شوند.

و نیز گفته است: در هر خانه مسلمانی که مولودی پیامبر خوانده شود، خداوند متعال گرسنگی، وبا، آتش سوزی، آفات و بلیات ، کینه، حسادت، چشم بد، شر دزد را از اهل این خانه بر می‌داند. هنگامی که بمیرد، خداوند پاسخ منکر و نکیر را بر وی آسان می‌کند و او در جایگاه راست گویان در نزد خداوند خواهد بود.

إعانة الطالبین، ج ۳، ص ۳۶۵

۲. امام یافعی:

به نقل دمیاطی، یافعی نیز تصریح می‌کند، کسی که در میلاد پیامبر اطعام و احسان می‌کند و مردم را برای این مراسم دعوت می‌کند، خداوند او را با صدیقان، شهداء و صالحین محشور می‌کند و جایش در بهشت است:

وقال الإمام الیافعی الیمنی **من جمع لمولد النبي** إخوانا وهیأ طعاما وأخلى مكانا وعمل إحسانا وصار سببا لقراءة مولد الرسول **بعثه الله يوم القيامة مع الصديقين والشهداء والصالحين** ويكون في جنات النعیم.

امام یافعی یمنی گفته است: هر کسی برای مراسم مولودی پیامبر ، برادران دینی اش را جمع کند، برای آنها طعامی آماده نماید، و مکانی را برای مراسم آماده سازد و اعمال نیک انجام دهد،

و سبب مولودي خواني و مديحه سرايي شود، خداوند او را در روز قيامت با صديقان، شهدا و صالحين محشور مي‌کند و در بهشت از نعمات الهي بهرمنند خواهد بود.

إعانة الطالبين، ج ۳، ص ۳۶۵

۲. جنیدی بغدادی:

ایشان صرف حضور در جشن میلاد پیامبر صلي الله عليه وآله را رسیدن به ایمان می‌داند.

سخن وي را دمیاطي چنین نقل کرده است:

قال الجنیدی البغدادي رحمه الله من حضر مولد الرسول وعظم قدره **فقد فاز بالإيمان.**

جنیدی بغدادی گفته است: کسی که به جشن مولودي پیامبر حاضر شود و جایگاهش را

بزرگ بداند، به ایمان دست پیدا می‌کند.

الدمیاطي ، أبي بكر ابن السيد محمد شطا (معاصر) حاشية إعانة الطالبين على حل ألفاظ

فتح المعين لشرح قرة العين بمهمات الدين ، ج ۳، ص ۳۶۴، ناشر : دار الفكر للطباعة والنشر

والتوزيع - بيروت.

۴. سري سقطي:

سري سقطي سخن نابی در این زمینه دارد و آن این که هر کسی نیت داشته باشد در

مجلس میلاد پیامبر صلي الله عليه وآله شرکت کند، او قصد باغي از باغهاي بهشت را کرده است:

وقال السري السقطي **من قصد موزعا يقرأ فيه مولد النبي صلى الله عليه وسلم فقد قصد**

روضة من رياض الجنة لأنه ما قصد ذلك الموضع إلا لمحبة الرسول وقد قال عليه السلام من أحبني كان

معي في الجنة.

سري سقطي می‌گوید: کسی که تصمیم بگیرد در جایی برود که مولودي پیامبر قرائت

می‌شود، تصمیم گرفته که در باغي از باغهاي بهشت وارد شود؛ زیرا او به خاطر محبت پیامبر قصد

این مکان را نموده است، در حالی که رسول خدا صلي الله عليه وآله فرمود: کسی که مرا دوست

بدارد همراه من در بهشت است.

إعانة الطالبين ج ۳، ص ۳۶۵

نتیجه کلی:

از پاسخ هاي كه بيان كرديم چند مطلب به دست مي آيد:

اولا: وهابيت ادعا دارند كه خود رسول خدا صلي الله عليه وآله جشن و سالگرد نگرفته است. در حالي كه دو تن از علماي اهل سنت همانند ابن حجر عسقلاني و جلال الدين سيوطي جشن ميلاد آن حضرت را بر اساس دو روايت صحيح مي دانند. و در يكي از اين روايات تصريح شده است كه رسول خدا در سالگرد تولدش بعد از چندين سال، جشن عقيقه گرفت و قرباني انجام داد.

ثانيا: گفته اند صحابه نيز در سالگرد ميلاد آن حضرت جشن نگرفته اند در حالي كه طبق روايت صحيح مسلم، صحابه هر هفته روز دوشنبه را به مناسبت اين كه رسول خدا صلي الله عليه وآله در آن روز به دنيا آمده و نيز مبعوث به رسالت شده، روزه مي گرفته اند.

ثالثا: برگزارش جشن ميلاد رسول خدا صلي الله عليه وآله و فرزندش امام صادق عليه السلام، مراسم بزرگداشت و به شكرانه اعطاي وجود مبارك اين پيشوايان است و بدون شك از نظر هيچ مسلماني، شكر نعمت الهي قبيح و مذموم نيست.

رابعا: از نظر علماي اهل سنت، جشن ميلاد آن حضرت كار خوب و پسنديده است؛ زيرا اين كار نشانه تعظيم و بزرگداشت پيامبر، اظهار ارادت و شكر گزارى و سپاس از نعمت وجود با بركت آن حضرت است.

خامسا: بر مبناي اهل سنت كه بدعت را دو قسم مي دانند، برگزارى اين گونه جشن ها، داخل در بدعت حسنه است. و به ادعاي ابن حجر هيثمي اموري در قسمت بدعت حسنه قرار مي گيرد، مستحب هستند.